

Павло ФЕДАКА

ВИЗНАЧНИЙ ВЧЕНИЙ-ЕТНОЛОГ, МУЗЕЄЗНАВЕЦЬ, ГРОМАДСЬКИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ДІЯЧ

*До 70-річчя від дня народження
Мирослава Сополіги*

Сім десятиліть тому, 26 березня 1946 р. у містечку Свидник, Словаччина, в сім'ї Дмитра Сополіги народився син, названий Мирославом, якому судилося стати визначним українським і словацьким вченим-етнологом, музеєзнавцем, довголітнім успішним директором Музею української культури у Свиднику — складової частини Словацького національного музею.

У 1947 р. внаслідок відомих повоєнних міграційних процесів родина Сополіг переселилася в Україну — село Будераж Здолбунівського району Рівненської області, де серед неповторної природи, в оточенні галасливої дівтори, співучих поліщуків пройшло його дитинство.

У 1961 році разом з батьками Мирослав повернувся у Свидник, де закінчив середню загальноосвітню школу (1962) й поступив на Філософський факультет Пряшівського університету ім. П.Й. Шафарика (спеціальність історія — українська мова та література), після закінчення якого у 1967 р. пішов на роботу в Музей української культури у Свиднику і з великим ентузіазмом почав досліджувати народну культуру українців Пряшівщини. У 60—70-ті рр. ХХ ст. об'їздив усі українські села Східної Словаччини, зібрав величезний за обсягом етнографічний матеріал, який став основою музейних колекцій та експозицій. Цей період, як вважає сам ювіляр, був найактивнішим та найпліднішим у його науково-дослідній і музейній роботі.

З 1972 р. М. Сополіга очолив відділ етнографії, а з 1974 став заступником директора, відігравши провідну роль в організації наукового життя та побудові музею просто неба — скансена на площі 11 га (дослідження, відбір пам'яток народного будівництва, організаційне забезпечення технічної документації, переміщення об'єктів, їх інсталяції в ареалі експозиції тощо). Він же був автором концепції та тематичного плану побудови експозиції цього музею. З 1975 р. в експозицію скансена під його керівництвом було переміщено близько 50 пам'яток народного будівництва українців Східної Словаччини. На нинішній день це — один з кращих музеїв просто неба Словаччини.

У 1976 р., внаслідок досліджень і практичної музейної роботи, появилася перша його книжка «Народна архітектура українців Східної Словаччини», базована на зібраних молодим етнографом польових матеріалах в українських селах Східної Словаччини. Надзвичайно цінну частину цієї праці становлять

фотографії збережених традиційних житлових і господарських будівель.

У 1978 р. на основі успішного захисту дисертації «L'udové staviteľ'stvo Ukrajincov na východnom Slovensku z hľadiska národopisnej múzeológie» на філософському факультеті Я.А. Коменського в Братиславі М. Сополіга здобув академічне звання доктора філософії (PhDr.).

Наприкінці 70-х — на початку 80-х рр. ХХ ст. він був одним з очільників боротьби навколо придбання спадщини народного художника Дезидерія Миллого. Саме до його заслуг належить організація та відкриття у 1983 р. картинної галереї ім. Д. Миллого як філіалу Музею української культури у Свиднику. Великою мірою спричинився Мирослав Сополіга до розбудови головного музейного корпусу, практична реалізація якої розпочалася в 1986 р. вже під його директоруванням і була завершена у 1991 р. урочистим відкриттям нової поважної експозиції.

Прикметною рисою його роботи є системність і цілеспрямованість. Про це яскраво свідчить широкомасштабне і детальне дослідження ним народного будівництва та побуту українців Східної Словаччини, яке реалізувалося в 226 селах у зв'язку з уже згадуваною побудовою у Свиднику музею під відкритим небом. Найчисельніші та найповажніші роботи ювіляра стосуються саме цієї теми. Зібраний польовий матеріал він, крім іншого, використав для написання кандидатської дисертації (L'udové staviteľ'stvo Ukrajincov na východnom Slovensku. Kandidatska dizertačná práca, I. textová časť, 284 s; II. obrazová časť 100 s. — Svidnik 1979), яку успішно захистив перед Спеціалізованою вченою радою Філософського факультету ім. Я.А. Коменського та Словацької академії наук у Братиславі.

На початку 80-х рр. ХХ ст. учений завершив роботу над ґрунтовною монографією «Народне житло українців Східної Словаччини» (387 с.), що побачила світ у 1983 році. В книзі глибоко і всебічно аналізується проблематика народного житла та побуту у контексті історичних, природно-кліматичних, соціально-економічних та культурно-етнічних впливів. Характеризуються форми поселень (вуличні, скупчені, ланцюгові та ін.), типи садіб і дворів (відкритий двір з нез'язаними або частково зв'язаними будівлями, садиба з блоковим зв'язком будівель, об'єднаних спільним дахом — довгі хати, замкну-

тий по периметру і відкритий зверху двір), способи зведення дерев'яних та інших, переважно зрубних, житлових і господарських споруд, їх будівельні та архітектурні особливості, форми даху, внутрішнє і зовнішнє, в т. ч. декоративно-художнє оформлення, планувальні типи хатніх будівель і їх розвиток — від однокамерного — через двокамерне (хата + сіни) — до трикамерного (хата + сіни + комора) у різних варіантах та складніших планувальних структур (у процесі історичного розвитку), внутрішнє планування, обладнання та інтер'єр жител, способи їх опалення, типи печей, характер умеблювання та ін. Щодо характеру житлово-господарського будівництва дослідник окреслив три головні зони: східну бойківсько-лемківську, центрально-лемківську, західно-лемківську та розглянув особливості кожної з етнографічних зон. Автором монографії зафіксовано окремі реліктові форми та елементи народного будівництва, здійснено їх опис, виявлено спільні риси з народним житлом словацького і польського етносів, українців Закарпаття і Галичини. Дослідник переконливо довів, що, незважаючи на складання специфічних рис, давні, найдавніші зразки народного будівництва українців Східної Словаччини зберігають українську культурну основу. Книжка засвідчила, що в словацьку та українську етнологію ще у молодому віці (37 років) стрімко увійшов талановитий вчений зі Свидника — Мирослав Сополіга.

До його наукових здобутків слід віднести і видання двомовної (словацько-української) книжки «Перлини народної архітектури» (Пряшів, 1996), присвяченої дослідженню визначних пам'яток народної архітектури українців Східної Словаччини — дерев'яних церков XVI—XVIII ст., які заслужено віднесені до найцінніших культурних скарбів Словацької Республіки і охороняються як пам'ятки національного значення. Вчений ґрунтовно дослідив духовні витоки, будівельну майстерність, архітектурно-художні достоїнства пам'яток, етнокультурні взаємини у цій царині народної культури. Для розуміння витоків і причин витворення феномену церковної будівельної творчості народознавець прослідкував процес заселення досліджуваного терену: з другої половини I тисячоліття н. е. — східними слов'янами, з другої половини IX ст. — руськими (русичами, русинами, українцями); поширення християнства, зокрема, східного обряду, який, незважа-

ючи на епохальні історичні події упродовж століть, до цих пір зберігся у богослужіннях, характері храмів, дотримуванні юліанського календаря тощо не тільки у православних, але і греко-католицьких церквах Східної Словаччини. З приводу останніх вчений слушно підтримав думку про те, що греко-католицька церква є східною, а одночасно і західною, носителькою заповіту св. Кирила і Мефодія, яка утримує цю спадковість з IX ст.; її традиція, оригінальність і загальний характер — східні, візантійські, але її відносини і приналежність — західні, римські; вона живе у східній моделі, подібній до православ'я, а одночасно об'єднана з Римом; вона — біполярна, і, все ж, у неї власна східна ідентичність.

Дослідник докладно охарактеризував процес зведення церков — від фундаменту, підвалин, зрубних стін — до даху і влаштування покрівлі, розглянув їх планування, виділив типи: бойківський, лемківський та перехідний — бойківсько-лемківський, зробив аналіз художнього оздоблення храмів, в тому числі інтер'єрів, зокрема іконостасів та іконописної творчості.

На високу оцінку заслуговують і його монографії «Українці на Slovensku. Etnokultúrne tradície z aspektu osídlenia, ľudovej architektúry a bývania» (Dunajská Streda, 2002) та «Українці Словаччини: матеріальні вияви народної культури та мистецтва» (Київ, 2011), у яких досліджує етно-культурні процеси та етно-культурні традиції у сфері матеріальної культури, зокрема народного житла українців Східної Словаччини.

Учений є також автором десятків поважних наукових статей, присвячених проблемам народного будівництва українців Східної Словаччини, які регулярно друкувалися передусім на сторінках Наукового збірника Свидницького музею української культури та інших видань. Серед них: «Жиле приміщення в народному будівництві північно-східної частини Снинщини» (НЗ МУК. — 1972. — № 6. — С. 119—163), «Традиційне народне житло в області Верхньої Цирохи на Снинщині» (НЗ МУК. — 1980. — № 9/II. — С. 59—96), «Принципи охорони пам'яток народного будівництва та їх аплікація у роботі Свидницького музею української культури» (НЗ МУК. — 1980. — № 9/I. — С. 445—492), «Horizontálne členenie ľudového domu v slovensko-pol'sko-ukrajinskom

pohraničí na východnom Slovensku» (Slovenský národopis. — 1976. — № 2. — S. 290—304), «Národopisná expozícia v prírode vo Svidniku» (Slovenský národopis. — 1982. — № 2. — S. 379—384), «Ohniskové zariadenia v ľudovom obydlí vo východoslovensko-ukrajinsko-pol'skej kontaktovej oblasti» (Zborník Slovenského národného múzea. LXXVII. — Etnografia 24. — 1983. — S. 157—183), «Drevené chrámy východného obradu na Slovensku» (зб. «Krest'anský chrám byzantského obradu včera a dnes. — Prešov, 2000. — S. 128—143), «Charakteristické črty a typológia drevených chrámov v oblasti východného Slovenska» (Ethnologia Europae Centralis. Časopis pro národopis Středni Európy. — 2003. — № 6. — S. 29—39) та ін.

Поважні статті вченого з проблем народного будівництва та інших ділянок народної культури друкувалися також у наукових виданнях Польщі, Угорщини, України та інших європейських держав. Серед них: «Z problematiky typologii budowli sakralnych na teritorium polnocno-wschodniej Slovacji» (зб. «Łemkowie w historii i kulturze Karpat. — Sanok, 1994.) «A parasztház jellegzetes vonásai a Kárpátok ukránlakta területein (in: Népi építészet Kárpát-Medence északkeleti térségében». — Miskolc-Szentendre, 1989. — S. 145—163) та ін.

Щойно здано до друку капітальну монографію дослідника «Народна архітектура українців Східної Словаччини», яка є своєрідним підсумком його багаторічної наукової праці і гарним подарунком до ювілейної дати. На основі зібраного упродовж багатьох років під час численних експедицій багатющого матеріалу, в т. ч. вражаючої за обсягом графічної і фотодокументації, вчений глибоко і всебічно дослідив розвиток народного будівництва українців Пряшівщини XVIII—XX століть, розкрив його історико-етнографічний характер в усіх його проявах, прослідкував поширення різних будівельних форм і явищ у різних зонах регіону, встановив специфічні особливості та міжетнічні зв'язки у цій галузі народної культури й основні детермінанти формування і розвитку народної архітектури та побуту українців краю. Крім ґрунтового наукового аналізу форм поселень і дворів, житлових і господарських будівель, дослідник глибоко і всебічно проаналізував особливості господарсько-промислових, технічних, а також культових споруд.

Ювіляр був одним з організаторів та активних учасників однієї з найрозсяглиших етнографічних експедицій рятувального характеру у зв'язку з виселенням семи українських сіл (Старина, Велика Поляна, Руське, Дара, Звала, Острожниця, Смольник) та побудовою водоймища «Старина». Велику частину матеріалів, зібраних під час численних експедицій протягом майже 10 років, він використав у колективних працях «Horná Cirocha» (Кошиці, 1985), Науковий збірник Музею української культури в Свиднику (№ 9, ч. II, 1979), «Etnografický výskum zátorovej oblasti Hornej Cirochy v okrese Humenné» (Кошиці, 1980) та інших.

Слід зазначити, що з 1985 р. одним з найголовніших інституційних завдань, яке стояло в центрі уваги науковців музею, було комплексне дослідження на тему «Культурно-історичний розвиток українського населення ЧСФР», результатом якого стало написання розсяглого сценарію нової модерної постійної експозиції на площі 1700 м² (Сополига М., Русинко М., Гостиняк С., Гвізд М.: Scenár stálej expozície Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidniku. — Svidník, 1989. — 235 s.). Під керівництвом директора Мирослава Сополіги було виконано грандіозну роботу по реалізації цієї експозиції, урочисте відкриття якої відбулося в 1991 р. за участі науковців з 18 країн світу. Технічне, художнє оформлення та інсталяцію виконала найкраща тодішня фірма в Чехословаччині «Výstavníctvo» з Праги. Колективу сценаристів цієї експозиції була присуджена Перша премія Словацького етнографічного товариства при Словацькій академії наук.

Учений вже з 1971 р. як член Міжнародної комісії по вивченню народної культури в Карпатах і Балканах (МКККБ) активно включився в роботу її Чехословацької секції — субкомісії по дослідженню народного будівництва, якою керував визначний чеський етнолог — довгорічний генеральний секретар МКККБ Вацлав Фролець. З ініціативи субкомісії було організовано цілий ряд наукових конференцій, семінарів, симпозіумів тощо. Зокрема, такі міжнародні конференції відбулися у 1976 і 1981 рр. у Свиднику, і основний тягар по їх організації ліг на плечі Мирослава Сополіги.

Вже з початку 70-х рр. ХХ ст. вчений активно включився в реалізацію Державного плану наукових досліджень, з яких варто згадати, зокрема, довго-

річну роботу над фундаментальним «Etnografickým atlasom Slovenska» (1990) під керівництвом Народознавчого інституту Словацької академії наук, а також «Encyklopédiou ľudovej kultúry Slovenska» (1995), з 1985 р. — над темою «Етнокультурна спільність в Карпато-Балканській області» (проблеми народного будівництва), пізніше — над проблемою «Етнічні процеси в Словацькій республіці» та «Етнічні процеси в Середній та Східній Європі».

Він є співавтором таких визначних монографій, як: «Lidová stavební kultura v československých Karpatech a přilehlých územích» (Brno, 1981), «L'udova architektúra a urbanizmus vidieckych sídiel na Slovensku» (Bratislava, 1998), «Horná Cirocha» (Košice, 1985), «Chránená krajina Vihorlat» (Bratislava, 1987), «Chránená krajina Východné Karpaty» (Bratislava, 1989); «Vývoj a postavenie ukrajinskej a maďarskej národnostnej menšiny na východnom Slovensku» (Košice, 1989) та ін.

Учений взяв активну участь у першій міжнародній українсько-словацькій етнографічній експедиції на Пряшівщині в 1991 р., яку зорганізував Інститут народознавства НАН України. Зібрані ним матеріали увійшли в двотомну історико-етнографічну монографію «Лемківщина», співавтором першого тому якої (Львів, 1999) він є.

На основі успішного захисту дисертації «Народне житло українців Пряшівщини» перед Спеціалізованою вченою радою Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України у 1993 р. йому присвоєно наукову ступінь доктора історичних наук за спеціальністю «етнологія».

Коло інтересів ювіляра не обмежується лише проблематикою народного будівництва. Він долучився і до вивчення інших ділянок народної культури українців Східної Словаччини (традиційні заняття, одяг, кулінарія, культові споруди, народне мистецтво тощо). У видавництві Словацької академії наук «Věda» вийшла капітальна монографія Мирослава Сополіги «Tradície hmotnej kultúry Ukrajincov na Slovensku» (2006, 294 с.), перша етнологічна синтетична праця такого типу в Словаччині, а у 2012 р. — ґрунтовна книга «Скарби народної культури» українською і словацькою мовами, присвячена дослідженню народного мистецтва українського етносу Східної Словаччини (художніх проявів і майстерності в народній архітектурі, декоративно-

прикладній різьбі по дереву, декоративних тканинах, вишивці і народному одязі, писанках, іконах).

М. Сополига — організатор, співорганізатор та учасник численних наукових конференцій, симпозіумів та семінарів, які систематично відбувалися у Свидницькому музеї української культури, зокрема з нагоди традиційних Свят культури русинів-українців Словацької республіки.

Він неодноразово виступав на конференціях у Польщі (Сянок, Нови Санч, Краків), Угорщині (Будапешт, Мішкольц, Бекешчаба, Сентендре), Чехії (Прага, Брно, Стражниця, Рожнов под Радгоштем, Пардубіце), Румунії (Бухарест, Сату-Маре), Сербії (Новий Сад), Україні (Київ, Львів, Ужгород, Чернівці, Івано-Франківськ, Кам'янець-Подільський, Донецьк), Канаді (Торонто), США (Нью-Йорк), Фінляндії (Хельсінкі, Тампере).

Упродовж багатьох років М. Сополига чимало часу приділяв проблематиці етноідентифікації русько-українського населення Пряшівщини, особливо після 1989 р., коли й Музей українсько-руської культури став об'єктом ганебного та підступного політиканства відповідно до так званої програми деукраїнізації. Він не лише мужньо боровся за збереження назви та національного профілю цієї установи, але й на підставі історичних, етнологічних та інших наукових фактів викривав руйнівну й антиукраїнську роль апологетів політичного русинізму та їх покровителів. Внаслідок тривалої і виснажливої боротьби директору, якого декілька разів безпідставно звільняли з посади, вдалося зберегти як сам музей, так і його національне обличчя. Це одна з великих особистих заслуг ювіляра.

Упродовж багатьох років донині Мирослав Сополига постійно порушує актуальні питання національно-культурного розвитку русинів-українців у регіоні Карпат і сприяє їх вирішенню як довгорічний член (з 1986 р.) Президії Ради Союзу русинів-українців Словацьчини та член Президії Світової Федерації українських лемківських організацій. З його вагомих праць, присвячених проблемам етногенезу, етнічної історії, етно-культурного розвитку українців Східної Словацьчини слід назвати: монографію «Українці Словацьчини: матеріальні вияви народної культури та мистецтва» (Київ, 2011), співавторство у монографіях, наукових збірниках, матеріалах наукових конференцій тощо — «Łemkowie w historii i

kulturze Karpat» у двох томах (Sanok, 1995), «Tradície staviteľstva a bývania na Slovensku (s osobitným akcentom na kultúrne prejavy v prostredí etnických minorít» (Prešov, 1991, головний редактор і укладач Мирослав Сополига), «Лемківщина: історико-етнографічне дослідження». — Т. I. — Матеріальна культура (Львів, 1999), «Етнічна та етнокультурна історія України»: у трьох томах. — Т. 2 (Київ, 2011), «Українці-русини: Етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку» (Київ, 2013; М. Сополига — співавтор і співредактор), «Łemkowie, Wojkowie, Rusini — historia, współczesność, kultura materialna i duchowa» (Słupsk ; Zielona Góra ; Svidnik, 2014. — 905 s.) та ін. Цій темі присвячено і цілий ряд дослідницьких статей у наукових виданнях Словаччини, Чехії, Польщі, України, серед них — «До питань етнічної історії та національного визначення українців Словаччини» («Народна творчість та етнографія» — Київ, 2005. — № 3), «Україна та українці Словаччини (етнокультурний аспект)» (Carpatica — Карпатика. — Вип. 35. — Європейські цінності та конфесійно-національна ідентичність населення Українських Карпат. — Ужгород, 2006. — С. 83—95) та ін.

М. Сополига — відомий фахівець в галузі музейництва. З 1990 р. його постійно обирають членом Президії Союзу музеїв Словаччини, а фахова комісія цього союзу — Унія музеїв під відкритим небом, яку він очолює вже багато років, є однією з найактивніших. В координації з однойменним громадським об'єднанням музеїв просто неба в Словаччині, де він виконує функцію віце-президента, словацькі скансенознавці досягли чималих успіхів у рамках міжнародної співпраці, зокрема, з поляками, чехами, українцями. Зокрема, учений був одним із ініціаторів та учасників першої чехо-словацько-польсько-української етнологічної експедиції по вивченню пам'яток народного будівництва в Українських Карпатах (Закарпатська, Чернівецька, Івано-Франківська області). Він репрезентував Словацьку республіку на загальноєвропейських міжнародних конференціях Асоціації Європейських музеїв на відкритому повітрі (Association of European Open-Air Museums) в Угорщині, Шотландії, Фінляндії, дійсним членом якої є з 1993 р., а у 2011 р. був співорганізатором та активним учасником ювілейної, 25 конференції Асоціації Європейських музеїв під

відкритим небом, яка відбувалася у Словаччині і Чехії, в т. ч. з ознайомленням провідних скансенознавців з 22 країн Європи із Свидницьким музеєм-скансеном — одним з кращих у центральній-східній Європі. До його заслуг у цьому зв'язку належить і забезпечення успішної участі у згаданому музейному форумі скансенознавців з України, зокрема Києва та Ужгорода.

Науковець є довгорічним членом Головного комітету Етнографічного товариства Словаччини (колишнього Словацького етнографічного товариства при САН) (в 2005 р. обраний головою східнославацької філії цього товариства), членом президії Музейного словацького товариства, в рамках якого очолює одну з найактивніших його секцій — Клуб словацько-українських взаємин.

Ювіляр є автором та співавтором музейних експозицій та багатьох виставок, кількох поважних путівників по Музею української культури, співавтором першого путівника по словацьких музеях просто неба (Zuskinová I., Sopoliga M.: Slovenské múzeá v prírode. Sprievodca. Liptovská Sielnica, 2001), укладачем книжок «35 років Музею української культури у Свиднику» (1990), путівника «Музей українсько-руської культури у Свиднику» (2006), «Скансен у Свиднику. Путівник по етнографічній експозиції під відкритим небом СНМ — музею української культури» (2008) та ін., співавтором чотирьох документальних фільмів про історію та культуру русинів-українців Східної Словаччини та ін., автором численних статей з проблем музейництва, у т. ч. Музею української культури у Свиднику.

З-під пера Мирослава Сополіги — етнологі і музеєзнавця — вийшло понад 30 книжок. На особливу увагу заслуговують наукові збірники очолюваного ним музею. Він є головним редактором та укладачем останніх 14 томів (№ 15 : у двох книгах. — № 28). Це знакове видання здобуло високу оцінку в наукових та культурно-освітніх колах не тільки Словаччини, але й інших країн, у т. ч. України. На окрему увагу заслуговує підготовлена закарпатськими вченими і видрукована у свій час вперше у наукових збірниках музею «Historia Carpato-Ruthenorum» Михайла Лучка.

Внаслідок плідної співпраці М. Сополіги з лінгвістами Зузаною Ганудель та Івором Ріпкою побачив світ фундаментальний «Атлас українських говорів Східної Словаччини» В.А. Латти (1991), а сам

дослідник підготував до друку та опублікував у № 19 наукового збірника музею також етнографічну спадщину В. Латти.

Перелік його наукових, науково-популярних статей, анотацій, рецензій, оглядів, інформацій по радію, телебаченні, виступів на різних зібраннях, бесідах, виставках та інших культурно-виховних акціях становить понад 1500 позицій. Вони друкувалися на сторінках словацьких та чеських журналів «Slovenský národopis», «Národopisné informácie», «Etnologické rozpravy», «Múzeum», «Osvetová práca», «Pamiatky a múzeá», «Český lid», «Národopisné aktuality», «Etnologia Europae Centralis», «Zborník Slovenského národného múzea — Etnografia», в місцевій періодиці — «Дукля», «Дружно вперед» та «Нове життя», а також в різних виданнях України, Польщі, Угорщини та інших країн.

Він є членом багатьох спеціалізованих комісій, редакційних рад та інших наукових інституцій: Наукової ради Словацького національного музею — Етнографічного музею в Мартині, Наукової ради Словацького національного музею у справах музеїв етнічних меншин, Спеціалізованої вченої ради Національної академії наук України, виконавчого комітету Словацької секції Міжнародної асоціації українців, дійсним членом Товариства ім. Т.Г. Шевченка та ін.

Разом із своїм життєвим ювілеєм Мирослав Сополіга відзначає 30-річчя свого директорування. Під його провідом музей досяг вершини свого розвитку. Діяльність цієї наукової і культурно-освітньої установи — одна з найсвітліших сторінок історії карпатських русинів-українців, яскравий приклад невмирущості українського етносу. «Ми в людській гідність відчинили брами» — ці слова українського поета Словаччини С. Гостиняка читаємо на гобелені в одному з виставкових залів музею. Це найбільший та найвизначніший український музей за межами України, яким справедливо пишається вся українська спільнота світу! У цьому — велика заслуга його директора, вченого, громадського і культурного діяча Мирослава Сополіги. У цьому зв'язку не можна не погодитись з професором Богданом Гальчаком, який у своїй статті, опублікованій у серпні минулого року в часописі «Нове життя», відзначив: «Допоки Мирослав Сополіга є директором музею, назву змінити не вдасться». Така висока оцінка заслуг вченого і патріота, багатолітнього

очільника визначної української наукової і культурної установи означає, що життя прожите не даремно! Прикметно, що нині музей функціонує як державний у структурі провідної словацької наукової і культурної установи — Словацького національного музею.

Хоча за свою подвижницьку працю М. Сополіга отримав чимало відзнак від Міністерства культури СР, Союзу музеїв Словаччини, Етнографічного товариства Словаччини, Словацького літературного фонду, Союзу русинів-українців СР, крайових, окружних та міських урядів, а також є заслуженим працівником культури України та лауреатом Всеукраїнської премії в галузі етнології і фольклористики ім. П.П. Чубинського, найбільшою нагородою для нього є правдива пошана людей, результати його ціложиттєвої плідної праці, а

щастям — самовіддано творити добро і приносити радість рідному народу.

Особливо теплі стосунки ювіляра із Закарпаттям. Тут, в Ужгороді, живуть і працюють його довголітні колеги і друзі, тут його завжди з нетерпінням чекають, сердечно приймають — не тільки як визначного вченого-етнолога, музеєзнавця, але й як близьку і дорогу людину, яка завжди випромінює шляхетність, щирість та добро, і спілкування з якою є святом душі, національного єднання, наукового та культурного збагачення.

Сердечно вітаючи дорогого Друга і колегу з ювілеєм, дякуємо йому за ціложиттєву самовіддану і плідну працю для добра рідного народу, щиро бажаємо подвижнику і його родині — у доброму здоров'ї і гараздах, творчих здобутках і звершеннях, у Божій милості та благодаті — многая і благая літа!